

IZUM KOLESA in NJEGOV POMEN

Kolo spada med najpomembnejše tehnične izume vseh časov. Je naprava okrogle oblike, ki z vrtenjem omogoča premikanje vozila. Še danes je eden najpomembnejših elementov v tehniki. Nasajeno je na os. Uporablja se pri vseh vrstah kopenskih vozil. Vse te naprave so olajšale človeško življenje v vseh teh letih.

ZGODOVINA

Najstarejše vozilo, v Sloveniji, je bilo najdeno na Ljubljanskem barju. Dosedanje arheološke najdbe pa kažejo, da so prvo kolo iznašli v Mezopotamiji v 4. tisočletju pred našim štetjem. To je približno 5500 let nazaj. Izdelano je bilo iz gline. Najverjetneje je, da so neodvisne moderne meščanske družbe (civilizacija) kot so Indijanci in Kitajci prinesli v Avstralijo in Ameriko.

Izum kolesa se je zgodil v mlajši kameni dobi. V 4. tisočletju pr. n. št. so ga uporabljali za delovanje lončarskega vretena in je omogočalo gradnjo kočij. Izum kolesa ni bil pomemben samo za prevoz, ampak tudi za razvoj tehnologije, med drugim vodno kolo, zobnik, kolovrat in škripec.

VOZ V PROMETU

Dokler ni človek izumil kolesa in nato naredil iz tega voz, so ljudje tovor prenašali na svojih hrbtih ali so stvari tovorili s pomočjo živali. Prvi vozovi s kolesi so bili nerodni in težki. V začetku 2. tisočletja pr. n. št. so iznašli kolo z naperami. Z vozovi je bilo tovorjenje veliko hitrejše in lažje. S tem so začeli tudi graditi ceste. V Mezopotamiji so izdelali tudi prve bojne vozove. S temi vozovi so se vozili slavni vojskovodje in vladarji. Voz se je kot vozilo za dirkanje zelo uveljavil kot šport. Priredili so tudi olimpijske igre, 776 pred našim štetjem.

SREDNJI VEK

V srednjeveški Evropi se je promet zaradi slabega vzdrževanja od Rimskega imperija zelo poslabšala in zmanjšala. Tovore so zopet začeli tovoriti z živali, potovati pa z jezdinimi konji. Sredi 18. stoletja so začeli popravljati stare ceste in graditi makadamske ceste. Ulice v mestih so pričeli tlakovati s kamnitimi bloki. To je pospešilo razvoj prometa z vozovi. Kmalu so tudi začeli na Madžarskem izdelovati udobne kočije, ki so se zelo dobro uveljavili v Evropi. Te kočije služile tudi za javni prevoz potnikov in pošte. V 19. stoletju so bili na voljo tudi že omnibusi. Na njih se je lahko peljalo 18 ljudi.

NA SLOVENSКИH TLEH

V 18. stoletju so tudi na naših tleh začeli graditi prve ceste. Najpomembnejše so povezovala Trst in Dunaj, ki so bile najpomembnejše trgovske poti v Avstro-ogrski monarhiji. To je pospešilo razvoj prevoznitva, trgovine in obrti.

KOLO-SODOBNO PREVOZNO SREDSTVO

V 19. stoletju so izdelali prvo kolo, ki je bilo samostojno prevozno sredstvo, imenovano dvokolesnik. Na začetku ni imel ne pedal ne balance. Poganjali so ga z odzivom noge. Kolo so postopoma izboljševali vse do danes. Kolo je zelo razširjen po vsem svetu. V Indiji in na Kitajskem je kolo najpogostejše prevozno sredstvo. V razvitih državah pa je kolo predvsem priljubljeno v športnih in razvedrilnih dejavnostih. Zato poleg navadnih koles izdelujejo še športna, gorska v Aziji pa tudi tovorna.

VODNO KOLO

Najstarejša naprava, ki jo poganja voda je vodno kolo. Uporabljali so ga že leta 200 pred našim štetjem.

VODNI MLIN

Pred izumom vodnega mlina so ljudje koruzo mleli z ročnim mlinom. V 1. stoletju pr. n. št. so te mline zamenjali vodni, tam kjer pa ni bilo vode pa mlini na veter. Med 10. in 15. stoletjem se je uporaba mlina na vodo v Evropi zelo povečala.

Prve mline na Slovenskem omenjajo listine iz 13. stoletja. Veliko mlinov je bilo na večjih rekah in potokih. Na Dravskem polju so se zaradi pomanjkanja vodovja uveljavili mlini na veter, na Muri pa plavajoči mlini.

Sredi 19. stoletja so v mlinih na mesto vode začeli uporabljati parne stroje. Mline na vodo so počasi začeli opuščati in razvila se je mlinarska industrija.

GLEDE NA ŠTEVILO KOLES JE KOLO:

- 1.- MONOCIKEL
- 2.-DVOKOLO ALI BICIKEL
- 3.-TRIKOLO ALI TROKOLO
- 4.-ŠTIRIKOLESNIK
- 5.-VEČKOLESNO VOZILO

ZANIMIVOSTI: